

หัวหน้าหน่วยงานต้องรับผิดชอบใด หากเจ้าหน้าที่ไม่นำส่งเงิน

บทนำ

วันนี้ผู้เขียนขอเสนอบทความที่เกี่ยวข้องกับหัวหน้าหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งหากผู้บังคับบัญชาละเลย หรือไม่มีมาตรการที่รัดกุมเพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและส่งผลกระทบต่อตนเองได้ ดังบทความที่จะนำเสนอนี้ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความนี้จะประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากก็น้อย

หลักการและเหตุผล

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีภารกิจในความรับผิดชอบทั้งจังหวัดสุรินทร์ อีกทั้งยังมีแหล่งเรียนรู้ วิถีชีวิตระหว่างคนกับช้างที่ประชาชนทั้งประเทศให้ความสนใจ จึงได้มีการจัดตั้งศูนย์คชศึกษาขึ้น เพื่อให้ประชาชนที่สนใจเข้าเยี่ยมชม ซึ่งการบริหารจัดการศูนย์คชศึกษา จึงมีบุคลากรเข้ามาเกี่ยวข้องและมีการจำหน่ายบัตรเข้าชม สิ่งที่สำคัญคือบัตรผ่านเข้าชมศูนย์คชศึกษาและเงินรายได้ที่นำเข้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งหากการบริหารจัดการมีความละเลยบกพร่องแล้ว อาจเกิดความเสียหายเกิดขึ้นได้ ดังตัวอย่างบทความที่จะนำเสนอนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้บุคลากรในองค์กรหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้ามาศึกษาข้อมูล ได้ใช้เป็นแนวทางในการใช้ดุลพินิจในการทำงาน

เนื้อเรื่องบทความ

ผู้ฟ้องคดีปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ ได้ถูกตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบละเมิด กรณีหน่วยงานตรวจสอบแล้วพบว่าบัตรค่าธรรมเนียมเข้าชมอุทยานแห่งชาติหายไปกว่า ๓๐ เล่ม คิดเป็นเงิน ๖ แสนบาท จึงเป็นที่สงสัยได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้จำหน่ายบัตรเข้าชมอุทยานแห่งชาติ แล้วไม่นำส่งเงินรายได้ ซึ่งผลการสอบข้อเท็จจริงพบว่า ผู้ฟ้องคดีไม่ควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ทำให้บัตรค่าธรรมเนียมสูญหายไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าสูญหายเมื่อใดเพราะบัตรเล่มอื่นๆ ที่เบิกมาในคราวเดียวกันจำนวน ๕๐ เล่ม ยังมีการจำหน่ายตามปกติ มิได้สูญหายอันเป็นเหตุให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงรายงานผลการตรวจสอบไปยังกระทรวงการคลัง

ต่อมากรมบัญชีกลางได้แจ้งว่า พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จึงให้รับผิดชอบในอัตราร้อยละ ๕๐ ของความเสียหายทั้งหมด จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว โดยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้วให้ยกอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งให้ชดใช้เงินโดยโต้แย้งว่าตนมีภารกิจมากในหน่วยงานมีข้าราชการเพียงตนคนเดียวคือผู้ฟ้องคดีที่เหลือเป็นลูกจ้าง และผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติเดิมเหมือนที่ผ่านมา

เบื้องต้นศาลปกครองชั้นต้นได้มีคำพิพากษายกฟ้อง ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า เมื่อหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ผู้ฟ้องคดีดูแล ไม่ได้จำหน่ายบัตรค่าธรรมเนียมที่รับมาไปลงทะเบียนรับและจ่ายบัตรฯ ไว้เป็นหลักฐานคงมีแต่การมอบหมายภายในวาระกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่อยู่หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นนอกหน่วยงาน ให้นางสาว น. ซึ่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวไปรับบัตรจำหน่ายบัตรรวมทั้งนำส่งเงินค่าจำหน่ายบัตรค่าธรรมเนียมแต่เพียงผู้เดียว อันเป็นช่องทางที่ทำให้เกิดการทุจริตได้ง่าย อีกทั้งผู้ฟ้องคดีเป็นหัวหน้าหน่วยงาน ตามวิสัยและพฤติการณ์ย่อมรู้ถึงความสำคัญของบัตรค่าธรรมเนียม

/จึงสมควร...

จึงสมควรต้องวางมาตรการในการตรวจสอบ เก็บรักษาเงิน ตลอดจนนำส่งต้นฉบับบัตรค่าธรรมเนียมให้ถูกต้อง

การที่ไม่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทำให้บัตรค่าธรรมเนียมสูญหาย จึงถือเป็นพฤติการณ์ที่ไม่เอาใจใส่ในการดูแลรักษาทรัพย์สินของทางราชการ และเป็น การกระทำที่ปราศจากความระมัดระวังเช่นวิญญูชนพึงมี จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรงและต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติฯ ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทาง ละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ คือร่วมรับผิดกับนางสาว น. ตามจำนวนความเสียหายทั้งหมด จำนวน ๖๐๐,๐๐๐ บาท

ในส่วนของจำนวนความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีต้องรับผิดชอบนั้น ศาลเห็นว่าในช่วงเวลาเกิดเหตุ ผู้ฟ้องคดีต้องปฏิบัติหน้าที่หลายที่ รวมถึงการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามทางทะเล การบริการ การท่องเที่ยวและทำหน้าที่หัวหน้าผู้ควบคุมงานตามโครงการพัฒนาเกาะช้างเคียง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ เป็นอันดับแรก ประกอบกับผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการเพียงคนเดียว ดังนั้นมูลเหตุที่บัตรค่าธรรมเนียมสูญหาย ส่วนหนึ่ง จึงเกิดจากการขาดแคลนบุคลากรทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องปฏิบัติหน้าที่หลายด้านเพียงผู้เดียว จึงส่งผล ให้ไม่อาจใช้ความละเอียดรอบคอบในการควบคุมตรวจสอบการจำหน่ายบัตรและการนำส่งเงินพร้อมต้นฉบับ บัตรค่าธรรมเนียมได้เท่าที่ควร อันถือเป็นความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานหรือระบบการดำเนินงาน ส่วนรวมของกรมอุทยานแห่งชาติฯ ด้วยส่วนหนึ่ง

ศาลปกครองสูงสุด จึงเห็นควรหักส่วนความบกพร่องของกรมอุทยานแห่งชาติฯ หรือ ระบบการดำเนินงานส่วนรวมออกร้อยละ ๒๕ ของความเสียหายทั้งหมด คงเหลือค่าเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีและ นางสาว น. ต้องร่วมกันชดใช้เป็นเงิน ๔๕๐,๐๐๐ บาท โดยเห็นควรให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบใช้ร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหายดังกล่าว คิดเป็นเงิน ๒๒๕,๐๐๐ บาท ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาเป็นให้เพิกถอนคำสั่งพิพากษา เฉพาะส่วนที่ให้ผู้ฟ้องคดีรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเกินกว่า ๒๒๕,๐๐๐ บาท

สรุป

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๒๓/๒๕๖๖ ได้วางบรรทัดฐานในการปฏิบัติ ราชการ กล่าวคือ พฤติการณ์ของผู้บังคับบัญชาที่ถือว่าประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กรณีไม่ควบคุมดูแลการ ปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด ทำให้บัตรค่าธรรมเนียมสูญหาย และเมื่อทราบแล้วไม่รายงานต่อ ผู้บังคับบัญชาของตน อันเป็นพฤติการณ์ที่ไม่เอาใจใส่ดูแลทรัพย์สินของทางราชการ ถือเป็นกระทำละเมิด ที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยมีเหตุที่ควรหักส่วนความรับผิดในความบกพร่องของหน่วยงานออก เนื่องจากเหตุที่บัตรดังกล่าวสูญหายส่วนหนึ่งเกิดจากความคลาดแคลนบุคลากร ทำให้ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็น ข้าราชการเพียงคนเดียวต้องปฏิบัติหน้าที่หลายหน้าที่ ย่อมส่งผลต่อความละเอียดรอบคอบในการควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา ประการสำคัญยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของ ผู้บังคับบัญชาที่ควรต้องกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเงิน เพื่อป้องกันมิให้เกิดช่องว่างให้มีการกระทำทุจริตหรือเกิดความเสียหายแก่หน่วยงาน

หมายเหตุ อ้างอิงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.๒๒๓/๒๕๖๖

จัดทำโดย ฝ่ายวินัยและส่งเสริมคุณธรรม

กองการเจ้าหน้าที่

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

ผู้เรียบเรียง นายจิรัฏฐ์ ครอบรัตน์ นิตินกรปฏิบัติการ

